

УДК 657

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКОВИХ СИСТЕМ І ЗВІТНОСТІ КРАЇН – КОЛИШНІХ УЧАСНИЦЬ СРСР

TRANSFORMATION OF ACCOUNTING SYSTEMS AND STATEMENTS OF THE FORMER MEMBERS OF THE USSR

Олена Олексіївна ГОНЧАРЕНКО

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту,
Черкаський інститут банківської справи УБС НБУ (м. Київ)

Olena GONCHARENKO

PhD in Economics, Associate Professor of Accounting, Analysis and Auditing Department, Cherkasy Institute of Banking of the University of Banking of the National Bank of Ukraine (Kyiv)

Анотація. У статті систематизовано і проаналізовано нормативне забезпечення систем обліку та звітності країн – колишніх учасниць СРСР - з огляду на їх наближення до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і звітності та узгодженість між собою. Визначені спільні та відмінні якісні характеристики й принципи фінансової звітності країн, а також можливості вітчизняного використання позитивних досягнень колишніх учасників СРСР.

Summary. The article investigates the regulatory systems of accounting and reporting of the former countries - members of the USSR in terms of proximity to international accounting standards and reporting and consistency between them. Determined are the common and different quality characteristics and the principles of financial reporting of the countries as well as the ability to use the positive achievements of former members of the USSR.

Ключові слова: фінансова звітність, принципи та якісні характеристики, склад фінансової звітності.

Key words: financial statements, principles and qualitative characteristics, the structure of financial statements.

Постановка проблеми. Інтернаціоналізація економічних відносин та їх ринкове спрямування зумовили потребу стандартизації обліку і звітності як інформаційних засобів ділового спілкування та ефективного господарювання. Саме фінансова звітність надає необхідну інформацію про майновий та фінансовий стан суб'єкта господарювання, а також результати його господарської діяльності за звітний період. Ця інформація передусім повинна бути корисною, тобто повинна задовольняти потреби користувачів, в першу чергу у прийнятті управлінських рішень.

За часи Союзу Радянських Соціалістичних Республік існувала адміністративно-командна економічна система, яка не потребувала для прийняття управлінських рішень інформації про фінансово-майновий стан підприємства. Внаслідок цього мета складання фінансової звітності втратила своє об'єктивне значення. Після розпаду СРСР у країнах-учасницях

розпочався процес побудови нової, ринкової економічної системи, яка вимагала швидкого прийняття управлінських рішень, як реакції на зміни у ринковому середовищі. Базою для прийняття таких рішень повинна була стати фінансова звітність, яка, як виявилось, не надає необхідної інформації і не є корисною. У зв'язку із цим, створення нової системи представлення бухгалтерської інформації у вигляді фінансових звітів стало передумовою розвитку економічних систем новостворених держав, та їх інтеграції у світове співтовариство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що вивченню явищ трансформації обліку та звітності країн світу були присвячені роботи вітчизняних вчених С. Голова, В. Жука, Н. Малюги, Ф. Бутинця, В. Пархоменка та ін. Однак ними здебільшого розглядалися облікові системи країн Європи та можливості інтеграції з ними України шляхом гармонізації або конвергенції.

Метою статті є визначення напрямків

розвитку систем обліку та звітності країн – колишніх учасниць СРСР, а також виокремлення позитивних тенденцій, що можуть бути використані в розробці вітчизняної стратегії щодо їх трансформації.

Досягнення мети передбачає виконання таких завдань:

- дослідити нормативне забезпечення систем обліку та звітності країн – колишніх учасниць СРСР - щодо його наближеності до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності;

- провести аналіз визначень, мети і складу фінансової звітності різних країн;

- визначити спільні й відмінні якісні характеристики та принципи фінансової звітності країн, а також можливості вітчизняного використання позитивних досягнень колишніх учасників СРСР.

Обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дослідивши чинні діючі законодавчі акти країн-учасниць колишнього СРСР, можна стверджувати, що у кожній з країн існує спеціальний закон, який визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Однією із багатьох відмінностей у цих законодавчих актах є дата набрання чинності закону. Першою ухвалила спеціальний закон Латвія (1992 р.), потім Білорусь (1994 р.), потім Азербайджан та Естонія (1995 р.), Російська Федерація, Туркменістан, Узбекистан (1996 р.), Україна та Грузія (1999 р.), Литва (2001 р.), Вірменія та Киргизстан (2002 р.), Казахстан

закон щодо регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності у 2002 р., 2004 р. та 2010 р. відповідно. Нестандартною є ситуація у Литві та Латвії, де ухвалено не один спеціальний закон, а два, один з яких регулює бухгалтерський облік у країні, а інший процеси формування та подачі фінансової звітності, а також її змістову наповненість.

Вищезазначені законодавчі акти лише визначають правові та організаційні аспекти бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Для більш детального роз'яснення методики ведення облікового процесу використовуються стандарти бухгалтерського обліку. Для стандартизації та порівнянності інформації зазначеної у фінансових звітах, Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (англ. International Accounting Standard Board, скорочено IASB), розроблені Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Метою МСФЗ є визначення основи подання фінансових звітів загального призначення для забезпечення їх зіставності з фінансовими звітами суб'єкта господарювання за попередні періоди, а також з фінансовими звітами інших суб'єктів господарювання. Для досягнення цієї мети стандарти установлюють загальні вимоги щодо подання фінансових звітів, керівництво з їхньої структури та мінімальні вимоги щодо їхнього змісту, визнання, оцінку та розкриття інформації про конкретні операції та інші події [20]. Головним недоліком МСФЗ є те, що вони не можуть врахувати національних особливостей економічних систем всіх країн, тому ще далеко

Таблиця 1

Нормативна база з регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Країна	Національні стандарти бухгалтерського обліку та/або звітності	Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та/або звітності
1	2	3
Україна	+	+
Російська федерація	+	
Республіка Білорусь	+	
Республіка Азербайджан	+	+
Республіка Вірменія	+	
Республіка Грузія		+
Республіка Казахстан	+	+
Республіка Киргизстан		+
Республіка Латвія	+	
Республіка Литва	+	
Республіка Молдова	+	+
Республіка Таджикистан	+	+
Республіка Туркменістан	+	+
Республіка Узбекистан	+	
Республіка Естонія	+	+

Джерело: [1-19]

та Молдова (2007 р.), Таджикистан (2011 р.). Доречно відмітити, що такі країни як, Естонія, Азербайджан та Туркменістан вдруге ухвалили

не всі країни затвердили на законодавчому рівні використання МСФЗ (табл. 1).

Таким чином, такі країни як Киргизстан та

Визначення фінансової звітності

Країна	Визначення бухгалтерської (фінансової) звітності
Міжнародні стандарти фінансової звітності	Фінансова звітність є структурованим відображенням фінансового стану та фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання (п.7 МСБО 1).
Україна	Бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період (ст. 1 ЗУ №996).
Російська федерація	Єдина система даних про майно і фінансовий стан підприємства і про результати його господарської діяльності, яка складається на основі даних бухгалтерського обліку за встановленими формами (ст. 2 ФЗ РФ №129-ФЗ).
Республіка Білорусь	Система показників, що містить інформацію про результати господарської діяльності і фінансовий стан підприємства (ст. 2 ЗРБ №3321).
Республіка Азербайджан	Сукупність підсумкових фактичних і достовірних показників бухгалтерського обліку, представлена у встановлених формах, для їх користувачів, що відображають майнове і фінансове становище підприємства, установи, організації та інших господарюючих суб'єктів, результати їх господарської діяльності (ст. 3 ЗРА №999). Звітність загального призначення для задоволення потреб користувачів, які не в змозі вимагати звіти спеціально розроблені для задоволення їхніх специфічних інформаційних потреб (п. 9 НСБО 1). Згідно ЗРА № 716-ІІQ, фінансова звітність визначається відповідно до МСФЗ, (МСБО).
Республіка Вірменія	Це системне фінансове представлення подій що впливають на організацію та здійснюваних організацією операцій (ст. 6 ЗРВ №515).
Республіка Грузія	Фінансова звітність є структурованим відображенням фінансового стану та фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання (п.7 МСБО 1).
Республіка Казахстан	Інформація про фінансове становище, результати діяльності та зміни у фінансовому становищі індивідуального підприємця чи організації (п. 1 ст. 15 ЗРК №234).
Республіка Киргизстан	Представлення інформації про фінансове становище, результати діяльності та зміни у фінансовому становищі суб'єкта господарювання (п.1 ст. 10 ЗРК №76).
Республіка Латвія	Структуроване відображення фінансового стану підприємства та проведених угод (п. 5 ЛСБО 1).
Республіка Литва	Підготовка даних про фінансовий стан організації, продуктивність, рух грошових коштів, у встановленій формі (п. 5 ст. 3 ЗЛР № IX-575).
Республіка Молдова	Систематизована сукупність показників, що характеризує майновий і фінансовий стан, наявність і рух власного капіталу та грошових коштів суб'єкта за звітний період (ст. 3 ЗРМ N 113-XVI).
Республіка Таджикистан	Інформація про фінансове становище, результати діяльності та зміни у фінансовому становищі організації, складена на основі міжнародних або національних стандартів (ст. 22 ЗРТ №702). Єдина система даних про майнове і фінансове становище підприємства та про результати його господарської діяльності, що становиться на основі даних бухгалтерського обліку за встановленими формами (п. 4 НСБО 5).
Республіка Туркменістан	Фінансова звітність є структурованим відображенням фінансового стану та фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання (п.7 МСБО 1).
Республіка Узбекистан	Представлення фінансової інформації, що характеризує діяльність господарюючого суб'єкта за певний період, незалежно від того, чи є він окремим самостійним господарюючим суб'єктом або входить до консолідованої групи господарюючих суб'єктів (п. 5 НСБО 1).
Республіка Естонія	Інформація, що відображає фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів (п. 1 ст. 15 ЗРЕ №285).

Джерело: [1-19]

Грузія повністю перейшли на використання МСФЗ, інші ж країни, внесли лише правки до спеціального закону та національних стандартів з метою врегулювання розбіжностей з МСФЗ. Проте, говорити про повну відповідність національних стандартів і МСФЗ ще зарано, оскільки залишається безліч неврегульованих розбіжностей.

Однією із таких розбіжностей є визначення

поняття фінансової звітності (табл. 2). Так, п. 7 МСБО 1 визначає, що фінансова звітність - це структуроване відображення фінансового стану та результатів діяльності підприємства. Тотожними є визначення запропоновані у законодавчих та нормативних актах Російської Федерації, Білорусі, Азербайджану, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Таджикистану та Туркменістану. Проте, у таких країнах як Україна, Литва та Естонія, поняття

Таблиця 3

Мета бухгалтерської (фінансової) звітності

Країна	Мета бухгалтерської (фінансової) звітності
Міжнародні стандарти фінансової звітності	Метою фінансових звітів загального призначення є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень (п.7 МСБО 1).
Україна	Надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства (ст. 3 ЗУ №996).
Російська федерація	Бухгалтерська звітність повинна надавати достовірну і повну інформацію про фінансовий стан підприємства та результати його діяльності (п. 6 ПБО 4/99).
Республіка Білорусь	Формування повної і достовірної інформації про діяльність підприємства і його фінансовий стан, отриманих доходах, і понесених витратах (ст. 4 ЗРБ №3321).
Республіка Азербайджан	Подання інформації про фінансове становище, діяльність, та рух грошових коштів підприємства, яке корисне широкому колу користувачів, а також для користувачів з метою прийняття економічних рішень (п. 10 НСБО 1). Згідно ЗРА № 716-ІІО, мета фінансових звітів визначається відповідно до МСФЗ, (МСБО).
Республіка Вірменія	Забезпечення користувачів фінансової звітності неупередженою інформацією про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та зміни фінансового стану організації, корисної для прийняття ними економічних рішень (ст. 7 ЗРВ №515).
Республіка Грузія	Метою фінансових звітів загального призначення є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень (п.7 МСБО 1).
Республіка Казахстан	Забезпечення зацікавлених осіб повною і достовірною інформацією про фінансове становище, результати діяльності та зміни у фінансовому становищі індивідуальних підприємців та організацій (ст. 4 ЗРК №234).
Республіка Киргизстан	Метою фінансових звітів загального призначення є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень (п.7 МСБО 1).
Республіка Латвія	Забезпечення користувачам фінансового звіту таку інформацію про фінансове становище, результати діяльності та грошовий потік підприємства, яка корисна для прийняття рішень економічного характеру. (п. 5 ЛСБО 1)
Республіка Литва	Мета фінансової звітності, полягає у задоволенні потреб споживачів інформації у зв'язку з отриманням достовірної інформації про фінансовий стан, результати та рух грошових потоків підприємства (п. 4 СБО 1).
Республіка Молдова	Метою фінансових звітів є подання інформації, зрозумілою реальним і потенційним інвесторам і кредиторам: про фінансовий стан підприємства; про показники його діяльності та рух грошових коштів, про господарські ресурси підприємства, його зобов'язання, склад засобів і джерел, а також їх зміни, що необхідно широкому колу користувачів для прийняття економічних рішень (п. 9 НСБО 5).
Республіка Таджикистан	Забезпечення зацікавлених осіб повною і достовірною інформацією про фінансове становище, результати діяльності та зміни у фінансовому становищі організації (ст. 5 ЗРТ №702).
Республіка Туркменістан	Подання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності, зміни у фінансовому становищі та рух грошових коштів економічного суб'єкта користувачам для використання ними при прийнятті економічних рішень (п. 1 ст. 16 ЗТ №155-IV).
Республіка Узбекистан	Метою фінансових звітів є надання інформації про фінансове становище господарюючого суб'єкта, показниках його діяльності та про рух грошових коштів, необхідну широкому колу користувачів для прийняття економічних рішень (п. 6 НСБО 1).
Республіка Естонія	Метою фінансових звітів загального призначення є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень (п.7 МСБО 1).

Джерело: [1-3, 7, 8, 10, 11, 13-16, 19-21, 23, 24]

фінансової звітності дещо розширене, а у Вірменії, Латвії, Молдові та Узбекистані, навпаки звужене та неповне.

Не менш важливою за саме поняття фінансової звітності є мета її складання. Так, п. 7 МСБО 1 визначено, що метою складання фінансових звітів є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола

користувачів при прийнятті ними економічних рішень. Тобто, міжнародні стандарти акцентують увагу на корисності інформації представленої у фінансовій звітності. Щодо країн-учасниць СРСР, то принципів відмінностей у визначенні мети фінансових звітів немає, але в законодавстві деяких країн це поняття дещо розширене, а в деяких, наводиться звужено (табл. 3).

Таблиця 4

Склад фінансової звітності

Форма звітності Країна	Баланс/ Звіт про фінансовий стан	Звіт про фінансові результати / Звіт про прибутки та збитки	Звіт про грошові коштів/ Звіт про грошові потоки	Звіт про власний капітал/ Звіт про зміни у власному капіталі	Примітки	Пояснювальна записка	Звіт про рух основних засобів
Міжнародні стандарти фінансової звітності Україна	/+	/+	+	+	+		
Російська Федерація	+	/+	+	+	+	+	
Республіка Білорусь	+	/+	+	Звіт про зміни у капіталі	+	+	
Республіка Азербайджан	+	+/-	+	+	+		
Республіка Вірменія	+	+/-	Звіт про потоки грошових коштів	/+		+	
Республіка Грузія	/+	/+	/+	Звіт про зміни в капіталі	+		
Республіка Казахстан	+	/+	+	+		+	
Республіка Киргизстан	/+	/+	+	/+	+		
Республіка Латвія	+	/+	Звіт про грошовий потік	/+	+		
Республіка Литва	+	Звіт про доходи	+	/+	+		
Республіка Молдова	+	/+	+	+	+	+	
Республіка Таджикистан	+	/+		Звіт про зміни в капіталі		+	
Республіка Туркменістан	/+	/+	+	Звіт про зміни в капіталі	+		
Республіка Узбекистан	+	+/-	/+	+	+		+
Республіка Естонія	+		/+	/+	+		

Джерело: [1-3, 7, 8, 10, 11, 13-16, 19-21, 23, 24]

Таблиця 5

Якісні характеристики фінансової звітності

Вимоги до якості																
Країна	Доходливість	Однозначне тлумачення	Доречність	Достовірність	Порівнюваність, співставляваність	Зрозумілість	Нейтральність	Релевантність	Суттєвість	Правдивість	Надійність	Об'єктивність	Корисність	Відповідність	Правильність	Надійність
Міжнародні стандарти фінансової звітності			+	+	+	+										
Україна	+	+	+	+	+											
Російська федерація				+			+									
Республіка Білорусь																
Республіка Азербайджан																
Республіка Вірменія				+												
Республіка Грузія																
Республіка Казахстан			+		+	+					+					
Республіка Киргизстан				+												
Республіка Латвія				+	+	+								+		
Республіка Литва			+		+						+	+	+			
Республіка Молдова				+	+	+	+	+	+	+						
Республіка Таджикистан			+		+	+										+
Республіка Туркменістан																
Республіка Узбекистан					+	+			+		+					
Республіка Естонія				+											+	

Інформація, яка забезпечує досягнення мети фінансової звітності подається користувачам у вигляді фінансових звітів, склад яких визначено законодавством (табл. 4).

Кількісні характеристики фінансових звітів у країнах-учасниках СРСР є схожими між собою, зокрема невід'ємними елементами фінансової звітності кожної країни є баланс (звіт про фінансове становище) та звіт про фінансові результати (звіт про прибутки та збитки). Проте, у таких країнах як Російська Федерація, Білорусь, Грузія, Казахстан, Киргизстан, Латвія,

Молдова, Туркменістан та Таджикистан звіт про фінансові результати має назву звіт про прибутки та збитки. А у Литві та Естонії він взагалі не складається, натомість подається звіт про доходи. Законодавством Узбекистану передбачено наявність звіту про рух основних засобів.

Не менш важливою є така форма звітності як примітки, більшість країн які не складають цю форму, використовують або ж пояснювальні записки до фінансової звітності, або додатки.

До фінансових звітів, окрім кількісних вимог, висуваються також якісні вимоги, що мають на

Таблиця 6

Принципи складання фінансової звітності

	Україна	Російська Федерція	Молдова	Білорусь	Казахстан	Литва	Латвія	Туркменістан	Узбекистан	Азербайджан	Арменія	Естонія	Киргизстан	Таджикистан	Грузія	Концептуальна основа	МСБО I
Обачність	+								+			+	+			+	
Поене висвітлення	+																
Автономність	+	+	+	+							+	+					
Послідовність	+						+				+	+					
Безперервність	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+
Нарахування та відповідність доходу і витрат	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					+
Презалювання сутності над формою	+												+		+		
Історична (фактична) собарність	+	+		+				+	+		+	+					
едний грошовий вимірник монетарний принцип	+	+		+				+	+								
Періодичність	+		+														
Некомпенсування			+														
Суттєвість та обсяг статеї							+	+	+	+	+	+	+			+	+
Взаємозалежність статеї								+	+	+	+	+	+				+
Ведення бухгалтерського обліку методом подвійного запису								+	+								
Достовірність								+	+	+	+	+				+	
Нейтральність фінансової звітності								+	+			+				+	
Зрозумілість								+	+	+	+						
Значущість								+	+								
Завершеність								+									
Свочасність								+									
Касовий метод обліку								+		+	+						
Уніфікація										+							
Повнота/надійність												+	+/+				
Принцип реалізації											+						
Обективність									+			+					
Прозорість																	

меті відповідність інформації поданої у фінансових звітах вимогам користувачів (табл. 5).

Загальна кількість вимог щодо якості звітності складає 16 найменувань, головною з яких є корисність, але вона зазначається лише у законодавстві Латвії. Щодо інших якісних характеристик, то найбільш вживаними є доречність, достовірність, співставність та зрозумілість. Варто зазначити, що в Білорусії, Азербайджані, Грузії та Туркменістані якісні характеристики фінансової звітності не виділяються взагалі.

Для того, щоб інформація яка подається у фінансовій звітності відповідала якісним характеристикам, і була перш за все корисною, передбачено принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності (табл. 6).

Проаналізувавши законодавства країн-учасниць СРСР, можна впевнено стверджувати, що загальний перелік принципів складає більше 30 найменувань, деякі з них є комбінованими, а деякі розподіленими. Найчастіше використовують такі принципи як безперервність, нарахування та послідовність. Законодавством Грузії не передбачено принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, але оскільки у країні прийняті до використання міжнародні стандарти фінансової звітності, то принципи, що зазначаються у них, також є використовуваними.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996 від 19.07.1999р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>

2. Федеральний закон Російської федерації «Про бухгалтерський облік» №129-ФЗ від 21.11.1996р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www1.minfin.ru/ru/accounting/accounting/legislation/legislation/>

3. Закон Республіки Білорусь «Про бухгалтерський облік і звітність» №3321 від 18.10.1994р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.minfin.gov.by/rmenu/business-accounting/>

4. Закон Республіки Азербайджан «Про бухгалтерський облік» №999 від 24.03.1995р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.maliyye.gov.az/node/934>

5. Закон Республіки Азербайджан «Про бухгалтерський облік» № 716-ІІQ від 29.06.2004р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.maliyye.gov.az/node/1000>

6. Закон Республіки Вірменія «Про бухгалтерський облік» №515 від 26.12.2002р.

У країнах, де використовують національні стандарти та міжнародні (Азербайджан, Туркменістан, Киргизстан, Таджикистан), принципи зазначені у МСФЗ також застосовують при веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансових звітів. Що ж до України, то згідно Закону «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» з 1 січня 2012 р. для складання фінансової звітності будуть застосовуватись міжнародні стандарти фінансової звітності, якщо вони не суперечать українському законодавству [27].

Висновки. Таким чином, більшість пострадянських країн поступово приводять своє законодавство з питань регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності у відповідність із міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ). Але залишається ще безліч нерегульованих розбіжностей, головними з яких є якісні характеристики та принципи фінансових звітів, які повинні задовольняти головну мету інформації фінансових звітів – бути корисною. Досвід пострадянських країн, які перейшли на використання МСФЗ повинен використовуватись у вітчизняній економіці з врахуванням національних особливостей. А економічні відносини країн вимагають застосування конвергенційних заходів у процесі зближення стандартів і систем обліку та звітності.

[Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1344&lang=rus>

7. Закон Республіки Грузія «Про регулювання обліку та звітності» №1796-ІІ R від 5.02.1999р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.mof.ge/en/tax_customs/legislation

8. Закон Республіки Казахстан «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» №234-ІІІ від 28.02.2007р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.minfin.kz/index.php?uin=1145429273&chapter=1209354844&lang=rus>

9. Закон Киргизької Республіки «Про бухгалтерський облік» N76 від 29.04.2002р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.minfin.kg/index.php?option=com_content&view=category&id=65&Itemid=135

10. Закон Латвійської Республіки «Про бухгалтерський облік» №44 від 14.10.1992р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://fm.gov.lv/?eng/accountancy>

11. Закон Латвійської Республіки «Про річні звіти підприємств» №45 від 14.10.1992р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://>

fm.gov.lv/?eng/accountancy

12. Закон Литовської Республіки «Про бухгалтерський облік» № IX-574 від 06.11.2001р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.finmin.lt/c/portal/layout?p_1_id=PUB.1.79

13. Закон Литовської Республіки «Про фінансову звітність підприємств» № IX-575 від 06.11.2001р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.finmin.lt/c/portal/layout?p_1_id=PUB.1.80

14. Закон Республіки Молдова «Про бухгалтерський облік» N 113-XVI від 27.04.2007р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.mf.gov.md/ru/actnorm/contabil/lawcontabil/>

15. Закон Республіки Таджикистан «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» №702 від 25.03.2011р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://mmk.tj/legislation/base/>

16. Закон Туркменістану «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» №155-IV від 27.11.2010р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.turkmenistan.gov.tm/_ru/laws/?laws=01hf

17. Закон Республіки Узбекистан «Про бухгалтерський облік» N279-I від 30.08.1996р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.mf.uz/ru/coutrers-audit.html>

18. Закон Республіки Естонія «Про бухгалтерський облік» від 01.01.1995р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.legaltext.ee/en/andmebaas/ava.asp?m=022>

19. Закон Республіки Естонія «Про бухгалтерський облік» №285 від 10.12.2002р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.legaltext.ee/en/andmebaas/ava.asp?m=022>

20. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку №1 «Подання фінансових звітів» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.iasb.org/>

www.minfin.gov.ua/document/92418/МСБО_1.pdf

21. Національний стандарт бухгалтерського обліку для комерційних організацій Республіки Азербайджан №1. «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.maliyye.gov.az/>

22. Латвійський стандарт бухгалтерського обліку №1 «Головні принципи підготовки фінансового звіту» від 05.02.2004р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://fm.gov.lv/?eng/accountancy>

23. Положення з бухгалтерського обліку Республіки Таджикистан №5 «Бухгалтерська звітність підприємств» від 16.07.2001р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://minfin.tj/bua.html>

24. Національний стандарт бухгалтерського обліку Республіки Узбекистан №1 «Облікова політика і фінансова звітність» від 14.08.1998р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.mf.uz/ru/coutrers-audit.html>

25. Національний стандарт бухгалтерського обліку №5 Республіки Молдова «Представлення фінансових звітів» від 01.01.1998р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.mf.gov.md/ru/actnorm/contabil/standarts/>

26. Бізнес стандарт бухгалтерського обліку №1 Республіки Литва «Фінансова звітність» від 01.01.2006р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.finmin.lt/c/portal/layout?p_1_id=PUB.1.56

27. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» N 3332-VI від 12.05.2011 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3332-17>